

РЕЦЕНЗІЇ. ПРЕЗЕНТАЦІЇ.

НЕОГОЛОШЕНІ РОСІЙСЬКІ ВІЙНИ ПРОТИ УКРАЇНИ: УРОКИ ІСТОРІЇ

Даниленко В.М. Рецензія на монографію: *Микола Дорошко. Неоголошені війни Росії проти України в ХХ – на початку ХХІ ст.: причини і наслідки.* – К.: Ніка-Центр, 2018. – 196 с.

Коли у серпні 2019 року Український інститут книги оголосив результати конкурсного відбору соціально важливих видань для комплектування бібліотечних установ України, і в списку видань одне з чільних місць посіла монографія відомого дослідника історії України та українсько-російських відносин Миколи Дорошка, здалося, що українське суспільство здатне вилікуватись від синдрому «братерської дружби» з «великим російським народом». Адже уся наукова, викладацька і публіцистична діяльність М. Дорошка підпорядкована поширенню історичної правди, відтак розвінчуванню російських і радянських історичних міфів. Не стала винятком і наукова монографія автора з історії неоголошених війн Росії проти України впродовж останніх ста років, що вийшла друком 2018 р.

Рецензоване видання підсумувало багаторічні наукові пошуки М.С. Дорошка в питанні з'ясування причин російського зазіхання на українські території за останні сто років: від Української революції 1917-1921 рр. до теперішнього часу. Методологічною основою дослідження автора стали ретроспективний та метод історичних аналогій. Застосування цих методів разом із загальнонауковими та спеціальними методами дослідження дозволило автору дійти висновків, що є надзвичайно актуальними і своєчасними за теперішніх умов гібридної війни Росії проти України.

М. Дорошко наполегливо обстоює думку про окупаційну природу так званої радянської влади, накиненої більшовицькою Росією Україні на початку 1920-х років і має рацію. На відміну від низки відомих вітчизняних дослідників історії Української революції 1917-1921 рр., що заперечують окупаційний характер комуністичного режиму в Україні 1920-1980-х рр., М. Дорошко аргументовано і переконливо доводить, що разом з експортованою на багнетах російської Червоної армії так званою радянською владою, комуністичний Кремль відрядив до Наддніпрянської України окупаційну адміністрацію, що за прямими вказівками з Москви нав'язала українському народові тоталітарний комуністичний режим. Наслідками панування цього режиму стали три голодомори, масові репресії і терор проти носіїв української національної свідомості і, врешті, деукраїнізація України.

Про те, що за будь-якого політичного режиму в Росії ніколи не забували про те, що без України Російська імперія неможлива, свідчить й уважне прочитання автором новітньої історії українсько-російських стосунків. М. Дорошко не випадково нагадує читачеві про реакцію Кремля на проголошення незалежності України 24 серпня 1991 року, наводячи слова прес-секретаря президента РФ Б. Єльцина про можливі претензії Москви на українські Крим і Севастополь. У зв'язку з чим автор робить висновок, що з того часу російська влада розпочала неоголошену війну Україні на знищення її незалежності. Війну на кшталт тих трьох, що їх радянська Росія вела проти українських національно-державних утворень у 1917-1921 рр. задля їх поглинання в інтересах «світової пролетарської революції».

М. Дорошко закликає нас, українців, остерігатися не лише кремлівських реваншистів, що під гаслом відновлення російської імперської величі, здатні перенести навіть столицю імперії до Києва, а й своїх доморошених і виплечаних Москвою прихильників «єдиної і неподільної Росії», так звану «п'яту колону» Росії в Україні. Їх, попри майже 30 - літню історію новітньої української незалежності, усе ще дуже багато: в коридорах української влади, українському війську, силових структурах, засобах масової інформації тощо.

Діяльність підтримуваної Кремлем «п'ятої колони», спричинилась, не в останню чергу, до російської анексії українського Криму і нової неоголошеної війни Росії проти України, що розпочалася в 2014 році в найбільш зрусифікованому регіоні – на сході України. Вважаючи їх колаборантами, М. Дорошко застерігає українську владу від повторення подій, що вартували Україні втрати незалежності на початку 1920-х років.

Втім, попри глибокі знання причин і наслідків агресивної політики російських імперських державних утворень для незалежності України, автор монографії залишається оптимістом і рекомендує російському владному режимові не прагнути створення нового варіанту імперії, а зосередитись на вирішенні питання виживання самої Росії, що наразі неабияк потерпає від західних санкцій і від власних імперських амбіцій. А ще Микола Дорошко вичерпно відповів на питання, чому розпались Російська імперія і Радянський Союз. Прочитайте цю книгу. В ній Ви знайдете відповіді на багато непростих питань, в тому числі й на те, коли і за яких обставин розпадеться Російська Федерація.

В.М. Даниленко, д.і.н, проф., член-кореспондент НАН України (м. Київ)